

7 Polska i Polacy pod okupacją niemiecką

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

XLVIII. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką.

Uczeń:

- 1) przedstawia prawnoustrojowe regulacje okupacyjnych władz dotyczące terytorium państwa polskiego i zamieszkującej tam ludności;
- 2) przedstawia realia życia codziennego w okupowanej Polsce;
- 3) wymienia i charakteryzuje przykłady największych zbrodni niemieckich i sowieckich (m.in. Auschwitz, Palmiry, Piaśnica, niemiecki obóz dla polskich dzieci w Łodzi, Ponary, Katyń, Miednoje, Charków);
- 4) porównuje system sowieckich i niemieckich obozów pracy, obozów koncentracyjnych oraz obozów zagłady; omawia kwestie deportacji i wysiedleń ludności polskiej oraz jej planowanego wyniszczenia, z uwzględnieniem powstania na Zamojszczyźnie;
- 6) charakteryzuje postawy polskiego społeczeństwa wobec polityki okupantów oraz wymienia przykłady heroizmu Polaków, w tym Witolda Pileckiego i Maksymiliana Marii Kolbego; podaje przykłady kolaboracji z Niemcami i Sowietami;
- 7) charakteryzuje sytuację dzieci i młodzieży pod okupacją niemiecką i sowiecką oraz wskazuje przykłady patriotycznych postaw młodzieży (np. udział w konspiracyjnym harcerstwie);
- 8) omawia sposoby upamiętnienia zbrodni obu okupantów oraz heroizm Polaków na przykładzie:
 - 9) Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- 2) porównuje oraz ocenia założenia i metody polityki III Rzeszy Niemieckiej i Związku Sowieckiego w okupowanej Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem eksterminacji polskich elit, grabieży polskich dzieł sztuki oraz eksploatacji gospodarczej ziem polskich (zabór własności, praca przymusowa).

CZAS ZAJĘĆ

3 godziny lekcyjne

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: 8 X 1939, 12 X 1939, 6 XI 1939, 4 VII 1941
- postacie: Hansa Franka, Witolda Pileckiego, Maksymiliana Marii Kolbego, arcybiskupa Adama Stefana Sapiehy, Juliusza Bursche
- działania podejmowane przez Niemców wobec ludności polskiej
- działania podejmowane przez Gestapo i SS

ROZUMIE

- pojęcia: Generalne Gubernatorstwo, Generalny Plan Wschodni, czarny rynek, łapanki, Volkslista, akcja AB, Gestapo, SS
- sytuację ludności polskiej na ziemiach włączonych do III Rzeszy oraz w Generalnym Gubernatorstwie
- przyczyny likwidacji polskich elit oraz niszczenia polskiej kultury
- powód pacyfikacji Zamojszczyzny

POTRAFI

- wskazać na mapie ziemie polskie wcielone do III Rzeszy i Generalne Gubernatorstwo
- omówić ograniczenia wprowadzone przez Niemców na ziemiach polskich
- przedstawić przejawy represji i terroru niemieckiego
- wskazać na mapie obozy koncentracyjne i obozy zagłady
- omówić sytuację więźniów w obozach koncentracyjnych
- przedstawić politykę Niemców w stosunku do Ukraińców i górali oraz Kościołów katolickiego i ewangelickiego
- omówić stosunek Niemców do polityki okupacyjnej

Materiał realizowany na pierwszej i drugiej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat i główny cel lekcji (*Dowiem się, jak wyglądało życie mieszkańców Polski pod okupacją niemiecką*).

II. ROZWINIĘCIE

Uczniowie oglądają mapę w podręczniku (m10, s. 89), a następnie odpowiadają na pytania:

- Jaki był los ziem polskich w październiku 1939 r.?
- Jaki obszar w 1941 r. został włączony do III Rzeszy, a jaki do Generalnego Gubernatorstwa?

Zadajemy kolejne pytanie:

- W wyniku jakiego wydarzenia część ziem polskich w 1941 r. została włączona do III Rzeszy oraz do Generalnego Gubernatorstwa?

Wskazujemy uczniom, że na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie sytuacja Polaków była inna.

Uczniowie dobierają się w pary, dostają karty pracy – po jednym z dwóch zadań (1 lub 2) do rozwiązania. ▶

Gdy skończą, analizujemy sytuację ludności polskiej na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie, omawiając kolejno zagadnienia podane w tabelach.

Następnie prosimy o zapoznanie się z treścią materiałów źródłowych (m2 i m3, s. 83) i zadajemy pytanie:

- Jakie ograniczenia zostały wprowadzone przez Niemców?

W dalszej części lekcji dzielimy klasę na grupy, przekazujemy im instrukcje i udostępniamy link do strony internetowej z zebranymi materiałami *Polska i Polacy pod okupacją niemiecką*.

Grupa I

Wcielcie się w rolę dziennikarzy, którzy mają za zadanie przedstawić w gazecie, w komunikacie radiowym albo w formie dziennika informacyjnego sytuację ludności polskiej pod okupacją niemiecką. Zajmijcie się kwestią polskich elit (Jak Niemcy postępowali z inteligencją, działaczami społecznymi czy oficerami Wojska Polskiego? Jaki był cel tego działania?).

Materiał opracujcie na podstawie podrozdziałów *Ziemie polskie włączone do Rzeszy i niemiecka polityka unifikacji* oraz *Likwidacja polskich elit* (s. 80–81 i 84).

Grupa II

Wcielcie się w rolę dziennikarzy, którzy mają za zadanie przedstawić w gazecie, w komunikacie radiowym albo w formie dziennika informacyjnego sytuację na ziemiach polskich pod okupacją niemiecką. W swojej relacji zwróćcie uwagę na niszczenie polskiej kultury (W jaki sposób dochodziło do niszczenia polskiej kultury? Co robiono z dziełami sztuki? Jaki był cel tych działań?).

Materiał opracujcie na podstawie podrozdziałów *Niszczenie kultury polskiej* (s. 84–85) oraz *Prześladowanie Kościołów katolickiego i ewangelickiego* (s. 90), a także wybranych materiałów dostępnych na stronie internetowej wskazanej przez nauczyciela.

Grupa III

Wcielcie się w rolę dziennikarzy, którzy mają za zadanie przedstawić w gazecie, w komunikacie radiowym albo w formie dziennika informacyjnego sytuację na ziemiach polskich pod okupacją niemiecką. Zajmijcie się kwestią obozów koncentracyjnych i obozów zagłady (Jaka jest różnica między nimi? Jak wyglądała sytuacja więźniów w obozach? Kim był Witold Pilecki?).

Materiał opracujcie na podstawie podrozdziału *Obozy koncentracyjne i obozy zagłady* (s. 84–85).

Grupa IV

Wcielcie się w rolę dziennikarzy, którzy mają za zadanie przedstawić w gazecie, w komunikacie radiowym albo w formie dziennika informacyjnego sytuację ludności polskiej pod okupacją niemiecką. Omówcie kwestię germanizowania dzieci.

Materiał opracujcie na podstawie podrozdziałów *Ziemie polskie włączone do Rzeszy i niemiecka polityka unifikacji* (s. 80–81), *Obóz dla dzieci w Łodzi* (s. 87–88) oraz *Pacyfikacja Zamojszczyzny* (s. 88). Możecie skorzystać także z materiałów udostępnionych w Internecie przez nauczyciela.

Grupa V

Wcielcie się w rolę dziennikarzy, którzy mają za zadanie przedstawić w gazecie, w komunikacie radiowym albo w formie dziennika informacyjnego sytuację ludności polskiej pod okupacją niemiecką. Omówcie kwestię pacyfikację Zamojszczyzny.

Materiał opracujcie na podstawie podrozdziału *Pacyfikacja Zamojszczyzny* (s. 88) oraz wybranych materiałów dostępnych na stronie internetowej wskazanej przez nauczyciela.

Grupa VI

Wcielcie się w rolę dziennikarzy, którzy mają za zadanie przedstawić w gazecie, w komunikacie radiowym albo w formie dziennika informacyjnego sytuację na ziemiach polskich pod okupacją niemiecką. Zajmijcie się kwestią postępowania Niemców wobec mniejszości narodowych oraz Kościołów katolickiego i ewangelickiego (Jakie represje stosowały okupacyjne władze niemieckie i sowiecie wobec kleru i duchownych ewangelickich? Kim byli Adam Stefan Sapieha oraz Maksymilian Maria Kolbe?).

Materiał opracujcie na podstawie podrozdziałów *Polityka Niemców w stosunku do mniejszości narodowych* (s. 88–89) *Prześladowanie Kościołów katolickiego i ewangelickiego* (s. 90) oraz wybranych materiałów dostępnych na stronie internetowej wskazanej przez nauczyciela.

Grupa VII

Wcielcie się w rolę dziennikarzy, którzy mają za zadanie przedstawić w gazecie, w komunikacie radiowym albo w formie dziennika informacyjnego sytuację na ziemiach polskich pod okupacją niemiecką. Zajmijcie się kwestią stosunku niektórych Niemców do polityki okupacyjnej prowadzonej przez III Rzeszę.

Materiał opracujcie na podstawie podrozdziału *Stosunek Niemców do polityki okupacyjnej* (s. 90) oraz wybranych materiałów dostępnych na stronie internetowej wskazanej przez nauczyciela.

Na drugiej godzinie lekcyjnej grupy przedstawiają kolejno efekty swojej pracy.

Na koniec zadajemy uczniom pytanie:

► Jaki był cel polityki okupacyjnej Niemców względem ludności żyjącej na ziemiach polskich?

III. PODSUMOWANIE

Prosimy uczniów o przypomnienie, czym jest miejsce pamięci. Podsumowujemy wypowiedzi uczniów, a następnie polecamy wirtualne zwiedzanie Muzeum Auschwitz-Birkenau. ► Wskazujemy zakładkę Auschwitz I – zachęcamy do podążania za strzałką i czytanie pojawiających się opisów na kolejnych stronach.

METODY KONTROLI

Uczniowie rozwiązują zadania w karcie pracy. ►

PRACA DOMOWA

Zapoznaj się z treścią materiału źródłowego (m1, s. 81) i wykonaj pisemnie polecenie 2.

Materiał realizowany na trzeciej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Informujemy uczniów, że kontynuujemy omawianie tematu *Polska i Polacy pod okupacją niemiecką*. Podajemy cel lekcji (*Poćwiczę analizę materiałów źródłowych. Uczczę pamięć ofiar niemieckiej okupacji*).

II. ROZWINIĘCIE

Rozdajemy w klasie karty pracy. ► Uczniowie czytają teksty źródłowe i wykonują opracowane do nich polecenia.

Następnie wyświetlamy film *Spotkałam dr. Mengele w Auschwitz – Irena Wiśniewska*. ► Rozmawiamy o wspomnieniach Ireny Wiśniewskiej z czasów okupacji.

III. PODSUMOWANIE

Wspólnie z uczniami tworzymy plakat oddający pamięć ofiarom niemieckiej okupacji. Uczniowie wymyślają hasło do plakatu nawołujące, że taka historia nie może się powtórzyć.

PRACA DOMOWA

Jak rozumiesz słowa „Ludzie ludziom zgotowali ten los”? Odnieś się do sytuacji ludzi żyjących na ziemiach polskich podczas okupacji niemieckiej.